

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Isomursu, Pekka; Säily, Sami

Julkaisun nimi: "Tässä tapettu karhu" V. 1914

Julkaisuvuosi: 2020

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Isomursu P. & Säily, S. (2020). "Tässä tapettu karhu" V. 1914. *Luontokuva*, (1), s. 22-27.

” TÄSSÄ TAPETTU KARHU ” V. 1914

Otsikon teksti on veistetty isoin kirjaimin saaliskarsikon pilkkaan Syötesuon reunalla yli sata vuotta sitten. Kyseinen puu ja teksti on sittemmin tuotu säänsuojaan ja näytteille Syöteen luontokeskukseen. Se on hyvä esimerkki siitä ihmisen ja luonnon välisestä rinnakkainelosta, joka Syöteen kansallispuiston alueella on vallinnut tuhansia vuosia.

Jo kivikauden ihmiset asettuivat alueen jokien ja järvien varsille metsästäen ja kalastaen. Alueelta voi yhä löytää pyyntikuoppia ja muita jälkiä esihistoriallisen ajan elämästä, kuten myös jäänteitä historiallisen ajan erämaaelämästä. Etenkin 1500-luvulta eteenpäin toivat uudisasukkaat mukanaan kaskiviljelyn. Havumetsään tehty kaski eli huuhta oli suhteellisen tuottoisa viljelymuoto, joka osaltaan mahdollisti selviytymisen näinkin pohjoisessa.

Vaarojen ja kankaiden havumetsien kaskeamisen lisäksi hyödynnettiin myös suoniittyjä: karjan talviruokintaan tarvittu heinä kerättiin vesiperäisiltä mailta. Alueen maastosta löytyy edelleen mm. niittysaunojen ja -latojen pohjia sekä purojen patorakennelmia. Tätä historiaa kunnioittaen on Syöteen kansallispuiston tunnuksessa kuvattu niittylato, jonka taustalla näkyy havumetsästä nouseva kaskisavu.

Kun mainitaan paikka nimeltään Syöte, voi se vanhemmalle sukupolvelle tuoda ensimmäisenä mieleen 1970-luvun vaihteen ufohavaintobuumi, jossa Syöte ja sen lähiympäristö olivat keskiössä. Kuitenkin nykyisin lähes jokaiselle ensimmäinen mielikuva on laskettelukeskus. Keskuksia on itse asiassa kaksi, sekä Pikku-Syötteellä että Iso-Syötteellä on omansa. Kasvussa

Syöte laskettelukeskuksena on jäänyt naapurinsa Rukan ja muutaman pohjoisemman toimijan jalkoihin, mutta se on toiminut vakaasti ja löytänyt oman kävijäkuntansa. Alueen matkailua ollaan kehittämässä edelleen, ja yksi tärkeimpiä vetonauvoja onkin sen luonto sekä kansallispuisto.

Syöteen kansallispuisto on suhteellisen nuori. Se perustettiin vuonna 2000, jolloin Koillismaan ja Etelä-Lapin metsien tehohyödyntämisessä murjoutuneen alueen säästynyttä ainutlaatuista metsä- ja suoluontoa suojeltiin noin 300 neliökilometriä.

TEKSTI JA KUVAT:
PEKKA ISOMURSU
JA **SAMI SÄILY**

→ *Ilman valosaastetta revontulet näkyvät komeasti.* (Kuva: Pekka)

← *Puuhun kaiverrettu viesti yli sadan vuoden takaa.* (Kuva: Pekka)

Puiston neljä osa-aluetta sijaitsevat Pudasjärven kaupungin sekä Taivalkosken ja Posion kuntien alueilla. Syöte kuuluu myös Natura 2000 -verkoostoon. Ajomatkaa Kuusamoon tai Riisitunturille on Syötteeltä reilu tunti.

Suomen eteläisimpänä tunturina pidetty 432 metriä korkea Iso-Syöte on alueen keskeisin maa-merkki. Tunturin koillisrinteet on jo 80-luvun alussa muokattu laskettelua harrastavan kansan käyttöön, mutta siitä huolimatta tunturialueen luonto on sielläkin läsnä. Tunturin länsipuoli sisältyykin

jo kansallispuiston alueeseen. Iso-Syötteen huippu lienee Suomen helpoiten tavoitettavissa oleva tykkypuiden kuvauspaikka. Huipun tuntumassa sijaitsevaan majoituskeskittymään johtavalta tieltä pääsee käytännössä suoraan tykkypuiden juurelle.

Eräänlaisena porttina itse kansallispuistoon toimii Iso-Syötteen kyljessä sijaitseva Syötteen luontokeskus. Luontokeskukselta löytyy tietoa alueesta sekä pysyvän näyttelyn muodossa että henkilökunnan opastamana. Lisäksi sieltä voi vuokrata ulkoiluun liittyviä varusteita, kuten

↑ *Sininen hetki Luokanvaaran viereisellä suolla.*
(Kuva: Sami)

lumikenkiä ja maastopyöriä sekä tehdä varauksia puiston varaustupiin.

Hiihto- ja patikointireittejä puistosta löytyy pituudeltaan puolesta kilometristä kymmeneen kilometriin. Reittien varsilta löytyy kattava verkosto laavuja sekä tauko- varaus- ja autiotupia. Myös maastopyöräilijöille ja moottorikelkkailijoille löytyy monipuolinen valikoima reittivaihtoehtoja.

Kuten matkailukeskuksena, myös luontokuvauksikohteena Syötteen alue on jäänyt maineikkaan naapurinsa Kuusamon varjoon. Luontokuva-

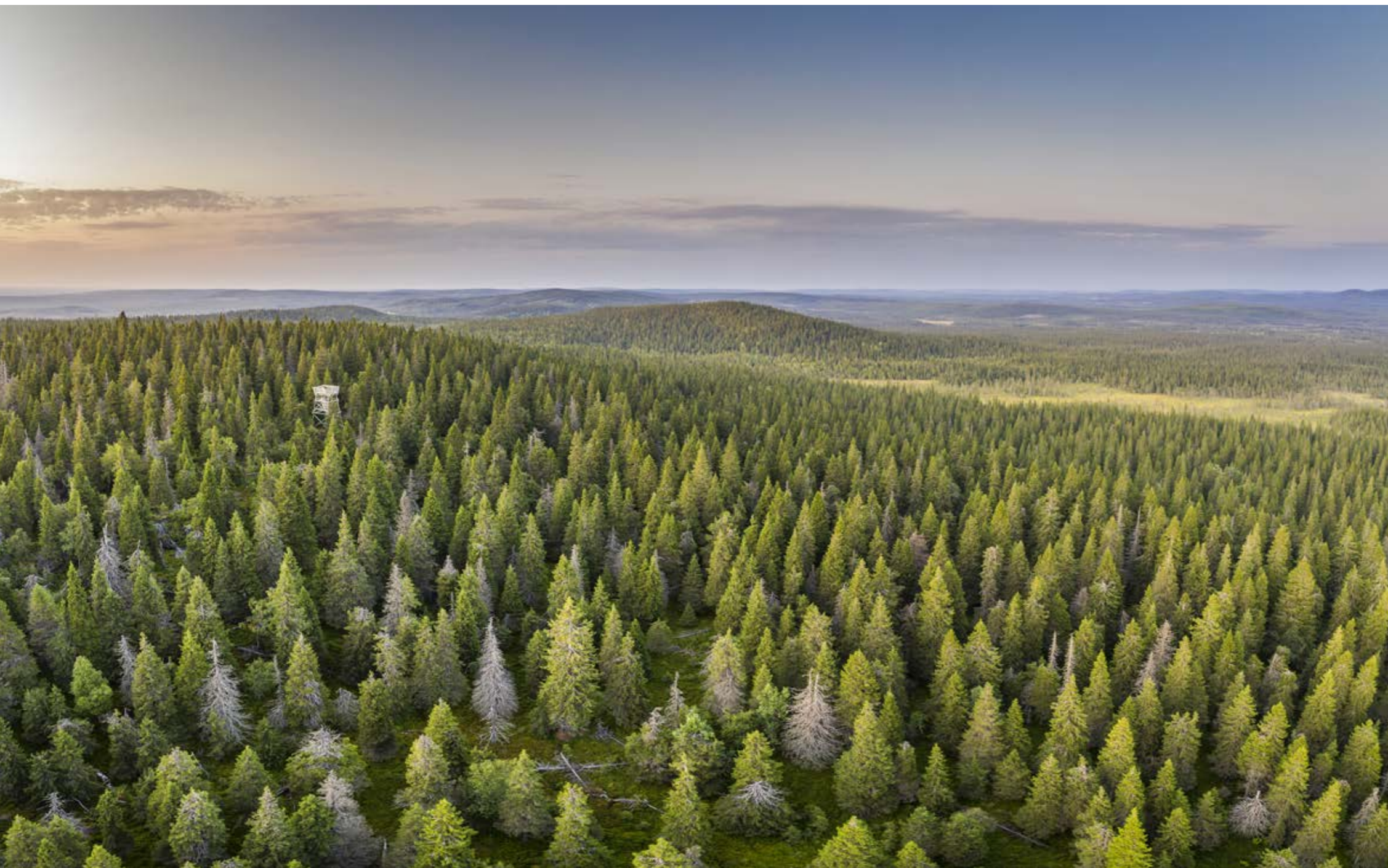

jan silmin tämän voi nähdä myös mahdollisuutena vähemmän kuluneiden kuvauspaikkojen myötä. Keskinäinen vertailu lienee tarpeetonta, mutta luontotyypiltään näistä löytää paljon samankaltaisuutta, kuten kuusivoittoista vaaramaisemaa ja rинnesoita. Kuusamon luontoa rikastavaa kalkkipitoisuutta löytyy myös Syötteen maaperästä ja se näkyy yhtäläisyytenä mm. kasvillisuudessa.

Valokuvaajalle Syötteen luonto tarjoaa ympäri vuoden hyvin monipuolisen kattauksen. Runsaslumisena alueena Syötteen talvi on ainakin toistai-

↑↑ *Iso-Syötteen huippu lienee helpoiten tavoitettavissa oleva tykkypuiden kuvauspaikka.* (Kuva: Sami)

↑ *Haloja täysikuun ympärillä. Sisempi rengas, nk. Van Buijsen aiheutuu pyramidinmuotoisista jääkiteistä.* (Kuva: Pekka)

seksi vielä valkoinen. Vaarojen rinteillä on oivaliset olosuhteet siihen, että puut keräävät tukevaa lumitykkyä talvimaisemakuvaajan iloksi. Pohjoisen suuntaan avautuva laaja erämaa tarjoaa valoasteettoman näkymän revontulihetkien osuessa kohdille – tai vaikkapa linnunradan ihailuun.

Kesällä metsäluonnon ystävälle tarjoutuu kuvattavaksi valtava määrä vehreää ikimetsää – siinä runsaudessaan, mitä aidon luonnontilaisen metsän kuuluukin olla. Eri asteissaan lahoavat puuvanhukset mahdollistavat laajan ja nykyään harvi-

naiseksi käyneen lajiston erilaisia lahottajasieniä ja kääpiä kuvattavaksi tai muuten vain ihailtavaksi.

Metsien monimuotoisuus ylläpitää kolopesijöille runsaasti pesimismahdollisuuksia. Siksi ne tarjoavat erinomaiset olosuhteet mm. levinneisyysalueensa pohjoisrajoilla asuvalle liito-oravalle. Myös vanhoista metsistä riippuvaisena ja Suomessa siksi harvinaisena lajina sinipyrstö on löytänyt Syötteen metsistä pysyvän kodin. Totta kai vanhojen metsien symbolilaji kuukkelikin viihtyy Syötteen maisemissa.

↑ *Ahmakallion näköalatorni sijaitsee keskellä upeaa vanhaa kuusi-metsää.* (Kuva: Sami)

Maisemakuvaajalle alueelta avautuu kauaskantavia näkymiä Iso-Syötteen huipun lisäksi mm. Ahmakalliolle rakennetusta näköalatornista tai Taivalkosken puolella olevalta Pyhitysvaaralta. Alueen halki virtaava Pärjänjoki tarjoaa jokinäkymiä ja erityisen kirkasta järvivettä löytää mm. Soiperoisen suojelualueelta.

Useimmat alueen tunnetuimmista retkeilykohteista ovat melko hyvin tavoitettavissa niiden tuntumaan johtavilta teiltä. Kohteisiin pääsee pienellä patikoinnilla, ja opastukset on hyvin hoidettu.

Ensikävijälle nähtäväksi tällaisia helposti tavoitettavia kohteita ovat vaikkapa Vattukuru, Portinkuru, Pytkynharju ja Rytivaaran entisöity metsätorppa.

Kansallispuistoalueen reunoille kulkeva metsäautotieverkosto mahdollistaa helpohkon pääsyn myös alueen syvempiin osiin omaa seikkailua ja puiston “piilotettuja helmiä” hakevalle. Onneksi metsäteiden väliin mahtuu reilusti puhdasta erämaata. Täydellistä omaa rauhaa etsivä löytää varmasti hakemansa – kuvattavaa ja koettavaa riittää suorastaan loputtomiin.

↑↑ *Huhtakaskea varten kaadettujen puiden naava ja luppo toivat poroille runsaan ravinnon kevättaivisin, mikä auttoi poronhoitoa kehittymään tärkeäksi elinkeinoksi alueella.* (Kuva: Sami)

↑ *Keskikesän vehreyttä Portinkurulla.* (Kuva: Sami)